

 HELSE BERGEN Haukeland universitetssjukehus	Pasienter som har startet hormonbehandling utenfor spesialisthelsetjenesten	
Kategori: Ledelse og styringssystem/Kvalitet og pasientsikkerhet/Pasientsikkerhet	Gyldig fra/til:14.11.2025/14.11.2026	
Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Barne- og ungdomsklinikken	Versjon: 3.00	
Godkjenner: Langeland, Anne-Jorunn	Retningslinje	
Dok. ansvarlig: Mee Ra Lee	Dok.id: D82573	

Innhold	
Hensikt.....	1
Målgruppe og avgrensning.....	1
Definisjoner	1
Ansvar.....	2
Gjennomføring	2
Referanser	3

Hensikt

Definere våre rammer i spesialisthelsetjenesten for tilnærming til pasienter med kjønnsinkongruens som er i våre forløp, eller som henvender seg til oss med ønske om oppfølging av hormonbehandling ordinert/bestilt utenfor spesialisthelsetjenesten. Ordinerings og behandling med hormoner for kjønnskorrigerende behandling, krever spesialkompetanse.

Målet er at pasienter skal få lik behandling i spesialisthelsetjenesten og at det ikke er alternative veier til oppfølging av hormonbehandling. Oppfølging skjer ved NBTK og fastleger.

Målgruppe og avgrensning

Regionalt senter for kjønnsinkongruens – vest (RSKI-vest)

Leger og vurderer av henvisninger i Barne- og ungdomsklinikker i Helse Vest (Endokrinologi)

Leger og vurderer av henvisninger i Medisinske klinikker i Helse Vest (Endokrinologi)

Definisjoner

Kjønnsinkongruens er en vedvarende opplevelse av at kjønnsidentiteten ikke samsvarer med kjønn som ble tildelt ved fødselen.

NBTK: Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens.

KID – team: For personer <18

AKV – team: For personer >18

RSKI-vest: Regionalt senter for kjønnsinkongruens i Helse Vest. Lokasjon: Helse Bergen.

Hormonbehandling slik den forstås i denne sammenheng

- hormoner tatt i hensikt å utsette puberteten,
- hormoner som tas som kjønnsbekreftende behandling - feminiserende eller maskuliniserende prosess.

Hormonell behandling skal ordineres fra Nasjonal behandlingstjeneste, NBTK i Norge.

Pasienter som har startet opp behandling i offentlig helsevesen utenfor Norge.

Hormonbehandling igangsatt av private aktører eller i egen regi av pasienter eller i pasientens hjemland. Pasienter kan ha henvendt seg til private leger eller de kan kjøpt medisiner på nettet.

Til info: Utenlandske resepter:

<https://www.dmp.no/tilvirkning-import-og-salg/import-av-legemidler-til-personlig-bruk/legemidler-pa-reise-inn-til-norge#Resept-fra-utlandet-6>

Ansvar

RSKI Vest eier retningslinjen, utformer den og utøver den i sin virksomhet.

Andre avdelinger som tar retningslinjen i bruk, har selv ansvar for å gjøre den kjent/implementere den, i sine enheter.

Gjennomføring

Grunnleggende info:

[Nasjonale retningslinjen for kjønnsinkongruens](#) åpner for at fastlege kan kontinuere/monitorere hormonbehandling til pasienter som for eksempel har startet behandling i land utenfor Norge eller som selvmediserer;

«Hormonell behandling vil være aktuelt uten at alle kriterier for å sette en diagnose ansees for oppfylt. Dette gjelder for eksempel når pasientene har startet behandling i utlandet eller ved selvmedisinering. Oppfølging av behandling, kontroller og justering av dosering av legemidler kan utføres av fastlegen i samarbeid med regionalt senter og/ eller nasjonal behandlingstjeneste» (Helsedirektoratet 2020 kapittel 3 s 26)

RSKI Vest har ikke kompetanse på hormonbehandling og kan ikke følge opp hormonbehandling igangsatt av andre enn NBTK.

Pasienter som er i forløp i RSKI Vest hvor det kommer fram at pasienten har startet hormonbehandling utenom spesialisthelsetjenesten

- RSKI Vest samarbeider med fastlege. Dokumentasjon om selvmedisinering vil som hovedregel formidles til fastlege, slik at fastlege kan følge opp pasienten, i tråd med de gjeldende nasjonale retningslinjene.
- RSKI Vest henviser ikke videre til barneendokrinologer eller voksenendokrinologer i Helse Vest.
- Hendelsen meldes i Synergi. (System for uønskede hendelser)
- Saken drøftes i tverrfaglig team internt:
 - Konfererer med Nasjonal behandlingstjeneste?
 - Vurdere å informere foreldre?
 - Barnevern?
 - Melde til Statsforvalter?
- RSKI kartlegger, i den grad det er mulig, følgende når pasienten er i vårt forløp. Dette formidles fastlege:
 - Doser
 - Hvor lenge har pasienten stått på medisinene
 - Bivirkninger
 - Er pasienten kjent med hvilke bivirkninger/virkninger/irreversible virkninger som kan oppstå?
 - Pasientens planlagte behandlingsslengde.
 - Kostnader - klarer de å følge opp?
 - Hvor stammer medisinene fra? Usikkert innhold i medisiner kjøpt på nett.
- Oppfølging i RSKI Vest:
 - Poliklinikk dersom pasienten ønsker samtaler. Oppfølging som andre pasienter, men ekstra info/fokus:
 - Info om at vi ikke kan kvalitetssikre utredning i det private
 - Info til pasient om risiko ved privat oppstart
 - Hvis medikamentet er fra utenfor Norge – uvisst hva innholdet i medisinene er. Eks dose.
 - Manglende oppfølging av bivirkninger.

- RSKI har ikke denne kompetanse.
- Manglende blodprøve oppfølging
- Utfordrende administrasjon – eks injeksjoner.
- Uforutsigbar tilgang ved postforsendelser
- Info til pasient om hormonbehandling i det offentlige
 - Hvorfor det er utfordrende å fortsette løp i det offentlige etter egen eller privat oppstart – kan føre til forlenget forløp i det offentlige
- Etter pasientens ønske, gi medisinsk info til den pasienten får forskrevet hormoner hos.

Pasienter med kjønnsinkongruens som henvises til endokrinolog i Helse Vest for oppfølging av hormonbehandling i spesialisthelsetjenesten, barn og voksne

Pasienter med kjønnsinkongruens som henvises fra fastlege til endokrinolog i Helse Vest for oppfølging av hormonell behandling eller fastlege etterspør råd om medisinerings bør henvisningen avvises og henviser bes kontakte NBTK for råd og veiledning om oppfølging.

Henvisninger til endokrinolog i BUK avvises og henviser bes kontakte NBTK for råd og veiledning om oppfølging.

Kontakt

NBTK, Voksne (AKV)

Informasjon finnes: NBTK AKV, sin veileder, utarbeidet av endokrinologer knyttet til AKV.

[Metodebok](#)

[Hjemmesider NBTK AKV: Avdeling for kjønnsidentitetsutredning av voksne \(AKV\) - Oslo universitetssykehus HF](#)

Henviser/Behandlere kan ta kontakt med NBTK – AKV for konsultasjon:

Telefontid hver tirsdag kl. 10-12, telefon: 23 07 41 58

NBTK. Barn (KID)

Hjemmeside NBTK, KID: [Kjønnsinkongruens - utredning og behandling av barn og unge under 18 år - Oslo universitetssykehus HF](#)

Henviser/Behandlere kan ta kontakt med NBTK – Kid for konsultasjon:

Ekspedisjonen telefon 23 07 49 40 (kl. 09-11 og kl. 13-15)

Referanser

Interne referanser : Lagt inn som linker

Eksterne referanser: Lagt inn som linker